

DELAVCI!
Naročnina (subscription):
\$1.00 na leto, 75c na pol leta za Ameriko (\$1.50
per year, 75c half year in America. \$2 na leto,
\$1 pol leta za Evropo (\$2 per year \$1 per half
year for Europe.

LIST ZA INTERESE
DELAVSKEGA Ljudstva
THIS PAPER
TO THE INTERESTS OF THE
WORKING CLASS.

Štev. (No.) 36. Chicago, Ill., 19. maja (May), 1908. Leto (Vol.) III.

Socialistična konvencija.

Debs in Hanford zopet nominirana — Haywood je odklonil kandidaturu. — Napredek stranke tokraj in onkraj oceana. — "Odp to pismo" za Roosevelta. — Apel na delavske organizacije. — Združenje "Socialist Labor Party" odklonjena. — Resolucija o versem vprašanju. — Naselniško vprašanje. — Platforma in program.

Zastopniki socialistične stranke v Zedinjenih državah so se zbrali v torek prvi dan, v nedeljo dne 10. maja, v Brandovi dvorani, Ely and No. Clark St., in otvorili zborovanje.

Sodr. Morris Hillquit iz New Yorka je bil izvoljen začasnim predsednikom in sodr. Frederick Bush začasnim tajnikom konvencije.

Hillquit je pojasnil delegatom, da konvencija bode stala najmanj \$15,000; čas je torej drag, kajti potnikom bode konvencija stala vsak dan \$2000, vsako uro \$300 in vsako minuto \$5. Delegatje so nato sklenili, da se omejijo na samo eno ali dve govoritvi kot deset minut, tako da govorni ne vzamejo več kot za \$50 vrednosti časa.

Oseki, ki je izdelal dnevi red, je istega predložil, kakor ga je konvencija po kratkih debatah sprejela. Dnevni red z določbami vred je imel 26 točk.

Pri seji v ponedeljek 11. maja je sodr. Miller iz Colorada predložil brojce, ktere naj bi konvencija poslala organizaciji Western Federation of Miners. Brojci se je glasilo:

"Ernest Mills, tajnik W. F. of M. 625 Railroad Bldg., Denver, Colo. Socialistična stranka na svojem običnem zboru pozdravlja na njej Western Federation of Miners. Mi čestitamo na vstrajnem boju in sijajnih zmagah vaše organizacije. Mi protestiramo z vami proti namestitvi zveznih čet z namenom razbitja delavske unije v Alaski. Mi smo vedno z vami in želimo, da je Adams in sleherna žrtev pinkertonov oproščena temne ječe in puščena v svobodo."

Na predlog in utemeljevanje več sodrugov se je sklenilo, da Miller izroči ta brojav odseku za resolucije, odkoder pride še enkrat v debato. — Izvolil se je poseben odsek iz devetih sodrugov, ki je imel sestaviti platformo.

Ta dan je predsedoval konvenciji sodr. James F. Carey iz Massachusettsa.

Wm. D. Haywood je v ponedeljek izdal poročilo, da ne mara kandidirati pri jesenskih volitvah. Poročilo se glasi:

"Chicago, Ill., 12. maja. — Ker veliko mojih osebnih prijateljev misli, da bom dovolil svoje ime pred socialistično konvencijo v vrsto kandidature za predsedništvo, in ker ravno sedaj zborujejo delegatje in je nominacija blizu, čutim dolžnost razglasiti sledeče:

Prvič, jaz nisem kandidat. Ta zahteva spada po mojem mnenju toliko, ki je storil več za stranko kot sem jaz. Kar zamorejo sodrugje povoriti meni, je, da bom veliko več storil za svoje sodelavce če se prijavim borim v naših vrstah. Naj vam nominiran kdorkoli — in mi imam dovolj sposobnih sodrugov — moje največje veselje bode, pripraviti oboje, naše principe in naše kandidate, a to morem storiti le tedaj če sem prost vsake kandidature.

Kar so moji sodrugje meni že dobroga storili, za to sem jim naravno hvaležen. Pomagali so mi v sili in sedaj sem dolžan boriti se z njimi za stvar, za katero se borijo oni. Ker bi me torej moja kandidatura le ovirala v tem boju, prosim prijatelje in sodruga, da opuste vsako sugestiranje napram moji osebi glede kandidatur na ti konvenciji. Kdorkoli, bode nominiran, ta bode imel moje najboljšo podporo, in pri volitvah v novem-

bru bode mo naštel glasov, da se odpro oči marksizmu, ki sedaj še ni z nami!"

W. D. Haywood. Sodruga Haywood je v Chicagu te dni.

Poročilo tajnika internacionalne socialistične stranke. V sredo popoldne je poročal sodr. Morris Hillquit, tajnik internacionalne socialistične stranke za Ameriko, o svetovnem gibanju stranke. Najvažnejši podatki iz njegovga poročila so:

"Sodruga! — Socialistično gibanje v Zedinjenih državah je le en del velikega gibanja za emancipacijo delavskega razreda vseh dežel. Naša stranka je organizirana in intimno zvezana s socialističnimi strankami vseh civiliziranih dežel. Boj mednarodnega socializma je naš boj, zmage sodrugov onkraj morja so naše zmage; njih porazi so tudi naši porazi. Vsekakor je torej potrebno, da ta občni zbor ameriških socialistov posveti nekoliko časa razmotrivanju o gibanju in napredku naše stranke izven mej Zedinjenih držav.

V štirih letih, odkar smo zadnjič zborovali v ti dvorani, postal je socializem važen faktor v političnem življenju mnogih evropskih držav in vskorenil se je v vseh državah na svetu. Takrat je bilo okrog 6,500,000 socialističnih glasov in 250 socialističnih zastopnikov v 15 državah. Ampak danes vidimo vse kaj drugače. Razdvojenja stranka na Francoskem se je zjednila; danes šteje 100,000 glasov več in število svojih zastopnikov v parlamentu je povzdignila od 34 na 54. Angleški delavci imajo danes 32 zastopnikov v parlamentu in dve tretjini teh so socialisti. V Avstriji, kjer so naši sodrugje veliko pripomogli do splošne in enake volivne pravice, je socialdemokratična stranka pri državnozbornih volitvah 1907 napredovala od 780,000 do več kot enega milijona glasov in povzdignila število svojih poslancev od 11 do 87.

Živela Debs in Hanford!

Debs in Hanford stana naša kandidata!

Socialistična stranka ne pozna kompromisa.

Nisi še socialist čr rečel: socializem je all right.

Socialistična predsedniška kampanja je sedaj v polnem tiru.

Delavec se je sam s svojo glasovnico obsodil v brezposelnost.

Neumestno je tarnati nad brezposelnostjo tako dolgo, dokler glasujete za ljudi, ki vsa zapodijo iz dela.

3. novembra 1908 bode začrtal nov zgodovinski dan v povestnici razrednozavednega proletarijata v Ameriki.

Kapital je preostalo bogastvo, ki je ukradeno delavcu. To bogastvo pripada delavcu in socializem mu bode odprl pot do njega.

Chikaški policijski načelnik Shippy je minuli torek zaplenil izložbo fotografij, ki se predstavljale veliki kontrast med bogastvom in revščino. Izložba se je nahajala pred Brandovimi dvorani, kjer se vrši socialistična konvencija. Ruski car Nikolaj mora vsakor čestitati svojem nekronanemu kolegu v Chicagu. Trikratni hura chikaškim carjem!!!

"Socializem je protitružen." Je dejal pred par dnevi podpredsednik Fairbanks.

Naravno! Taki gnjili korumpirani in roparski družji, v katerih kapitalisti, kronani in sovsevolni lenini in drugi priviležirani opozarjajo žive zato, da more na tisoče proletarcev stradati, taki družbi je socializem neizprosno nasprotnik.

Dol s tako družbo! Dol s kapitalističnim sistemom proizvajanja!

Ali ste že kdaj čitali svetovno zgodovino? Ako ste čitali, tedaj veste, da so mase ljudstva že od pamtiveka udano služile kraljem, cesarjem in drugim tiranom, ki so vladali nad njimi, in nasprotovali križale vsakega, ki jim je povedal, da se naj osvobode tiranstva. Ali je danes bolj? Ne. Mase ljudstva še danes hlapenjujejo izkoriščevalcem in tiranom in sovražijo pred preganjajo vsakega, ki jim skuša dokazati, da je ta sistem krivičen. Današnji kapitalisti in izsesavači ljudske krvi niso nič bolj od starih srednjeveških aristokratov in kronanih rimskih cesarjev. Proletarsko ljudstvo jim ni nič več kakor profitno sredstvo. Zato je treba, da se na lepih frazah, druge najmejo, da lažejo zanje — in ga gulijo naprej, kakor so nekdanji gulili. Vsaka doba, vsako stoletje spremeni sužnost in izkoriščanje iz ene forme v drugo, a tlačani in izkoriščani se vedno.

Ali ste že kdaj čitali svetovno zgodovino? Ako ste čitali, tedaj veste, da so mase ljudstva že od pamtiveka udano služile kraljem, cesarjem in drugim tiranom, ki so vladali nad njimi, in nasprotovali križale vsakega, ki jim je povedal, da se naj osvobode tiranstva. Ali je danes bolj? Ne. Mase ljudstva še danes hlapenjujejo izkoriščevalcem in tiranom in sovražijo pred preganjajo vsakega, ki jim skuša dokazati, da je ta sistem krivičen. Današnji kapitalisti in izsesavači ljudske krvi niso nič bolj od starih srednjeveških aristokratov in kronanih rimskih cesarjev. Proletarsko ljudstvo jim ni nič več kakor profitno sredstvo. Zato je treba, da se na lepih frazah, druge najmejo, da lažejo zanje — in ga gulijo naprej, kakor so nekdanji gulili. Vsaka doba, vsako stoletje spremeni sužnost in izkoriščanje iz ene forme v drugo, a tlačani in izkoriščani se vedno.

Ali ste že kdaj čitali svetovno zgodovino? Ako ste čitali, tedaj veste, da so mase ljudstva že od pamtiveka udano služile kraljem, cesarjem in drugim tiranom, ki so vladali nad njimi, in nasprotovali križale vsakega, ki jim je povedal, da se naj osvobode tiranstva. Ali je danes bolj? Ne. Mase ljudstva še danes hlapenjujejo izkoriščevalcem in tiranom in sovražijo pred preganjajo vsakega, ki jim skuša dokazati, da je ta sistem krivičen. Današnji kapitalisti in izsesavači ljudske krvi niso nič bolj od starih srednjeveških aristokratov in kronanih rimskih cesarjev. Proletarsko ljudstvo jim ni nič več kakor profitno sredstvo. Zato je treba, da se na lepih frazah, druge najmejo, da lažejo zanje — in ga gulijo naprej, kakor so nekdanji gulili. Vsaka doba, vsako stoletje spremeni sužnost in izkoriščanje iz ene forme v drugo, a tlačani in izkoriščani se vedno.

Ali ste že kdaj čitali svetovno zgodovino? Ako ste čitali, tedaj veste, da so mase ljudstva že od pamtiveka udano služile kraljem, cesarjem in drugim tiranom, ki so vladali nad njimi, in nasprotovali križale vsakega, ki jim je povedal, da se naj osvobode tiranstva. Ali je danes bolj? Ne. Mase ljudstva še danes hlapenjujejo izkoriščevalcem in tiranom in sovražijo pred preganjajo vsakega, ki jim skuša dokazati, da je ta sistem krivičen. Današnji kapitalisti in izsesavači ljudske krvi niso nič bolj od starih srednjeveških aristokratov in kronanih rimskih cesarjev. Proletarsko ljudstvo jim ni nič več kakor profitno sredstvo. Zato je treba, da se na lepih frazah, druge najmejo, da lažejo zanje — in ga gulijo naprej, kakor so nekdanji gulili. Vsaka doba, vsako stoletje spremeni sužnost in izkoriščanje iz ene forme v drugo, a tlačani in izkoriščani se vedno.

Ali ste že kdaj čitali svetovno zgodovino? Ako ste čitali, tedaj veste, da so mase ljudstva že od pamtiveka udano služile kraljem, cesarjem in drugim tiranom, ki so vladali nad njimi, in nasprotovali križale vsakega, ki jim je povedal, da se naj osvobode tiranstva. Ali je danes bolj? Ne. Mase ljudstva še danes hlapenjujejo izkoriščevalcem in tiranom in sovražijo pred preganjajo vsakega, ki jim skuša dokazati, da je ta sistem krivičen. Današnji kapitalisti in izsesavači ljudske krvi niso nič bolj od starih srednjeveških aristokratov in kronanih rimskih cesarjev. Proletarsko ljudstvo jim ni nič več kakor profitno sredstvo. Zato je treba, da se na lepih frazah, druge najmejo, da lažejo zanje — in ga gulijo naprej, kakor so nekdanji gulili. Vsaka doba, vsako stoletje spremeni sužnost in izkoriščanje iz ene forme v drugo, a tlačani in izkoriščani se vedno.

Delavsko gibanje

Štrajki. Delavci! Oglablajte se krajev, kjer je razglašen štrajk. In ti so: Fairbanks, Alaska. Cobalt, Ontario. Douglas Island, Alaska.

V Clevelandu, O., je 16 t. m. izbruhnil štrajk čistoželezniških vzdrževalcev Municipal Electric Car kompanije. Štrajkarje so hoteli nadomestiti skabi, a ljudstvo, ki simpatizira s štrajkarji, je zadnje padlo s kamenjem, opeko in drugimi predmeti. Največji izgredi so se vršili na St. Clair ave. Izgredniki so bombardirali kare s kamenjem in pobijale šipe na njih; več oseb, ki so se vozile na karah, je bilo zadetih. Policija je bila seveda povsod zraven in je tudi streljala na izgrednike.

Roosevelt. V torek popoldne je konvencija sprejela naslednji brojav: Socialistični občni konvenciji: "Želimo, da konvencija izreče Theodore Roosevelt za hvala." (Dalje na 2. strani.)

Izvanredna konvencija S. N. P. J.

Velika moralna zmaga novega odbora. — Krže in Potokar zopet izvoljena. — Knjige in računi v redu. — Zaupnica in absolutorij za novi odbor. — Glasilo ostane kakor je. — Klobučar sprejet nazaj v jednoto. — Odda blagajno takoj. — Sodr. Zavrtnik zapisnikar na konvenciji. — Kondatova zadeva glede izobčenja se prepušča društvu "Slaviji" št. 1. — Konec pravadanja. — V jednoto mora sedaj red in mir! — Konvencija je trajala 6 dni.

Novi odbor S. N. P. J.

Martin Potokar, predsednik. Math Kirar, podpredsednik. Frank Krže, glavni tajnik. Frank Bostič, zapisnikar. Frank Korče, blagajnik.

Nadzorniki: Frank Mladič, Frank Bernik, L. Andolšek.

Porotni odbor: M. Štefancič, Jack Miklavčič, M. Železnikar.

Poroda Frank Petrič.

V sledečem hočemo podati sliko v splošnem obsegu izvanredne konvencije S. N. P. J. z ozirom na delo te tečaj na našo lojalnost, ktero kot socialisti najpogostje S. N. P. J. vedno zavzemamo.

Ker prinese praporočilo, itak izviran zapisnik, se naše potanje omejuje na glavne točke, ki so tehtnega pomena in v tesni zvezi z uroki nastale izvanredne konvencije in nje končni rezultat. Predno preidemo h konvenciji sami, moramo izraziti odkritosrčno, da smatramo to izvanredno konvencijo za eno najvažnejših dosežanj, bodisi z moralnega, intelektualnega ali materialnega stališča z ozirom na razvoj te svobodnomiselne slovenske zavolavne organizacije v Ameriki.

Revizija, ali bolje: konvencija revizije je pregledala vse točke, ki so bile do sedaj nekaterim za točiče poskušene; pregledala je vse sence in odseve v dobi 6 mesecev in reči moramo z zadovoljstvom, da se delo te izvanredne konvencije v Chicagu lahko iz zadovoljstvom vzame na znanje.

Sosebno ako pogledamo nazaj, koliko sitnosti je imel gl. odbor s poslovanjem in da je vzel temu doprinesel na konvencijo vse stvari v najdejem redu je dokaz, da mu je bilo v resnici za blagor Jednote in za predek.

Naravno je, da se vse konvencije ozirajo po potrebah in času, v katerih žive, in tako je logično, da se na tej izvanredni konvenciji ni sklenilo ničesar za večno. Prihodnja konvencija bo imela nove potrebe, nove nasvete in nove sklepe.

Do tje se bomo naučili kaj več, med tem pa se držali tega kar je ta konvencija sklenila.

Dne 11. maja se je pričelo zborovanje delegatov S. N. P. J. točno ob 9 uri popoldne v dvorani 587 So. Center ave. v Chicagu.

Zborovanje je otvoril gl. predsednik M. Potokar s primirnim pozdravom. Vseh delegatov je bilo 63 in 11 gl. odbornikov. Nato se je prešlo na volitev potrebnih odborov, kakor je predpisoval dnevi red.

Predsednik M. Potokar imenuje v poverilni odbor za pregledovanje izkaznice delegatov Fr. Mladiča, Fr. Bernika in J. Štefanciča.

Po preteku nekaj časa poroča ta odbor, da izkaznice br. Pajka br. Šavs in Hočevarja niso v redu.

Brata Šavs in Pajk se opravičita in konvencija ju pripozna za delegata.

Za br. Jakob Hočevarja pa se vname živahna debata.

Konečno stavi br. Fr. Mladič predlog, da se glasuje o izkaznici br. J. Hočevarja člana dr. Na-

prej št. 5, čigar izkaznica se glasi za društvo "Slovenec" št. 68 v Racine, Wis. Sklene se, da se voli z listki in oddanih je bilo 49 glasov, da je izkaznica br. J. Hočevarja neveljavna, ker on ni član društva, ktere ga hoče zastopati. Na predlog br. Frank Kržeta se sprejme, da vrše seje od 8 ure zjutraj do 12. — in 1/2 2 ure popoldne do 6 ure zvečer.

Popoldne istega dne se voli zapisnikarja.

Eni so bili mnenja, da se najraje stenografira; ta misel pa se je opustila takoj, ko so eni pojasnili, da nima stenografski zapisnik tako dolgo nobene vrednosti, dokler kak navzoč delegat ne ume čitati stenografije. V tem slučaju bil stenograf kaj drugega pisal in čital.

Konečno sta izvoljena zapisnikarjem br. J. Zavrtnik in J. Ogulin.

Br. Krže prečita telegrame in čer iz Milwaukee, Calumeta in Clevelanda.

Prečita tudi dopise in sicer od dr. Gora št. 45, dr. Aurora št. 48, društ. Spoznanje št. 72, dr. Slovenec št. 75, dr. Napredek št. 69, dr. Sokol št. 11.

Pri dopisu društva Sokol št. 11 se zahteva, da se prečita okrožnica, ki je bila poslana od dr. Triglav št. 48 na razna krajevna društva.

Vname se debata radi tistega letaka, ktere se udeleži več članov. Br. Frank Mladič obsoja br. Železnikarja, da se kar meni nič, tebi nič useja na račun društva pošiljati med svet take okrožnice, mesto, da bi se preje pritožilo na ko. porotni odbor, za kar ga imamo.

K stvari govore še Šavs, Vertin, Gauš, Jelenc, Košiček, Tonja. Br. Vertina predlog, da se okrožnica društva Triglav št. 48 vrže v koš, se sprejme.

Nato se prečita dopis Nar. Vitevozi št. 39, ki je naperjen istotako proti isti okrožnici dr. Triglav št. 48, v kateri se vtičuje drugo društvo v zadeve drugih.

Prečita se dopis dr. Svoboda št. 80.

Prečita se dopis, ki je bil podpisan od štirih bivših članov dr. Sloge v Milwaukee št. 16. Ker navzoči delegati iz Milwaukee poročajo, da dotičniki niso člani društva, se dopis zavrz, prepis pa izroči delegaciji dr. Sloge št. 16.

Stem je bila zaključena druga točka dnevnega reda in prešlo se je k poročilu gl. odbora.

Br. Jelenc stavi predlog, da sta oba odbora navzoča.

Br. Žugelj pa stavi samostojen predlog, da se voli za zborovanje posebnega predsednika in da tako ta zaslisi oba odbora.

Odpre se debata, ktere se udeležijo: Kančič, Bostič, Rupar, Kogoj, Lesjak, Zavrtnik, Zornik, Tonja.

Brat Puček povdarja, da je nesmiselno govoriti o dveh odborih, ko vemo, da imamo le en odbor. Pozove naj se na konvencijo le tiste osebe, ki so s konvencijo v zvezi in ta je Fr. Klobučar, ki ima blagajno.

Enako govore br. Mali in Bratkovič.

Socialisti kot delegatje na izvanredni konvenciji S. N. P. J.

Sledeči naši sodrugje so zborovali kot delegatje na izvanredni konvenciji S. N. P. J. v Chicagu, Ill.:

- Jože Zavrtnik, Chicago, Ill. Jos. Bricelj, Johnstown, Pa. Jos. Bratkovič, La Salle, Ill. Simon Kavčič, Virden, Ill. Ivan Puček, Peru, Ill. Fr. Podboj, Conemaugh, Pa. Fr. Šavs, Oregon City, Oreg. Frank Mladič, Chicago, Ill. Sil. Kramaršič, La Salle, Ill. Leo. Junko, Calumet, Mich. Frank Bostič, Chicago, Ill. Mike Žugelj, Muray, Utah. Jakob Miklavčič, Willock, Pa. Jos. Mišica, Pueblo, Colo. J. Fakin, Cumberland, Wyo.

K stvari govore še Bobnič, Kirar, Mišica, Kramaršič, Zavrtnik, Skala, Kunčič, Krže, Štefancič, Matho, Mrvar, Bratkovič in Smole. Br. Bostiča predlog, da se pozove g. Klobučarja na odgovor glede oddaje blagajne se sprejme z dodatkom Fr. Mladiča, da se starega odbora ne sprejme, pač pa le Klobučarja povabi z expresnim pismom.

Stem je bila debata glede starega odbora zaključena.

Br. M. Potokar poroča o poslovanju Jednote po konvenciji v La Salle in povdarja, da je g. Klobučar izjavil, da ne sprejme resignacije g. M. V. Konde, ako ne odda izjavo ostavke na seji.

Na seji se je namreč glasovalo o tem, naj bi stari odborniki oddali svoje mandate.

Oddali so jih vsi razen g. Klobučarja.

Tu pripoveduje predsednik kako je prišla stvar pred sodišče, kamor sta jo zanesla Bernik in Klobučar in da je sedaj ostala le še ena zadeva, nazivljena "Quo warando?" neresena.

Nato poroča na predlog br. Zavrtnika blagajnik o dohodkih in izdatkih.

Blagajnik poroča, da je bilo dohodkov od 12. novembra 1907 do 30. aprila 1908 \$25,167.20 dohodkov in \$21,105.10 izdatkov. Gotovine je 4,062.10.

V torek. Vsi delegatje navzoči. Zapisnik se sprejme. Čita se brojav iz Calumeta in povabilo na prijateljski sestanek slov. soc. kluba od 8 uri zvečer v narodno dvorano.

Povabilo se na predlog br. Žuglja vzame naznanje. Preide se — na zahtevo raznih članov — na predlog Fr. Mladiča: je li bila (Dalje na 2. strani.)

DENARJE V STARO DOMOVINO

POŠILJAMO:
za \$ 10.00 ... 50 kren
za \$ 20.00 ... 100 kren
za \$ 30.00 ... 150 kren
za \$ 40.00 ... 200 kren
za \$ 50.00 ... 250 kren
za \$ 60.00 ... 300 kren
za \$ 70.00 ... 350 kren
za \$ 80.00 ... 400 kren
za \$ 90.00 ... 450 kren
za \$ 100.00 ... 500 kren
P. S. Starica je v sili pri teh svetah. Dovolj in nakazane svoje poslovanje izplačajo brez vsake oddelka.
Naslede izročimo: predložimo izpolnjen kr. parni brovinilni urad v 11. do 12. dne.
Društva nam posiljajo na vsak dan do \$25.00 v gotovini v priporočeni ali registrirani pismo, večje zneske pa do mestne Postal Money Order ali pa New York Bank Draft.

Frank Sakser Co.
109 Greenwich St., New York
6104 St. Clair Ave., N. E.
Cleveland, Ohio

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. IZHAJA VSAKI TOREK. Lastnik in izdajatelj: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

PROLETARIAN Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 887 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

SOCIALISTIČNA KONVENCIJA (Nadaljevanje s 1. strani.)

lo, ker je naredil stranki preklamo, kakršne ni še nikoli storil."

Krajevna soc. organizacija v Baltimore, Md.

Sodr. Hoehn iz St. Louis, Mo., je predložil konvenciji "odprto pismo" na naslov predsednika Roosevelta.

V pismu se očita predsedniku, da je ravnal zelo nepremišljeno, ko je v svoji zadnji govorici govoril zaničljivo o "razrednozavednosti" in socialistih.

S tem je razžalil milijone razredno zavestnih delavcev, ki so mednarodno organizirani v socialistični stranki, in njegova dolžnost je, da prekliče tiste besede.

Hoehn je predlagal, da konvencija odobri in pošle to pismo Rooseveltu. Vnela se je vroča debata. Večina delegatov je nasprotovala temu predlogu in sodr. Spargo je dejal, da to pismo bi konvencijo postavilo v slabo luč.

Pri glasovanju v sredo popoldne je propadel predlog za to pismo.

Debs in Hanford. Nominacija kandidatov za predsednika in podpredsednika se je vršila v četrtek 14. maja zvečer in se končala ob polu dveh zjutraj.

Nominirana sta sodruga Eugene V. Debs za predsednika in Ben Hanford za podpredsednika, torej ista dva kandidata, ktera sta vodila volilno borbo pri zadnjih volitvah 1. 1904. Debs je bil nominiran skoro enoglasno; Hanford je imel nekaj oponentov, toda predl je že pri prvem glasovanju s 106 glasovi.

S klici "Živijo Debs in Hanford!" se je zaključila seja četrta na tri v petek jutro.

Druge važne stvari. Pri četrtkovih in petkovih sejah so rešili delegatje več resolucij in drugih važnih vprašanj. Sprejeta je bila resolucija, s katero socialistična stranka nasprotuje izseljevanju kulijev iz azijskih držav v Ameriko.

Izvoliti se ima poseben klub, ki naj proučuje delavsko vprašanje v Aziji in od časa do časa poroča v časopisih, a natančno poročilo, pa pada na prihodnji konvenciji.

Sprejeta se je resolucija, s katero se pozivlja organizirano delavstvo, da se seznanja s socializmom. Propadla je pa resolucija, s katero se priporoča industrialni unionizem.

Predlog za združenje socialistične stranke s "Socialist Labor Party" je ovržen.

V državah na jugu, kjer je stranka še slaba, mora biti vedno na delu sedem dobrih organizatorjev.

Konvencija je sprejela načela, platformo in program socialistične stranke v Ameriki.

Nadalje se je sprejelo resolucija o popolnem socializiranju zemlje z dodatkom, da se za protekcijo malim farmerjem v dobi, ko bodo zemlja in druga privatna posestva prestala biti last kapitalizma.

Pri platformi se je dodala točka, s katero razglasa stranka, da socialistično gibanje je ekonomsko in politično gibanje in kat tako nima nič opraviti z verskimi dogmami.

Nasprotuje pa stranka vsaki cerkveni ali klerikalni politiki. Za in proti tej točki so trpele dlje časa viharne debate. Veliki sodrugov je bilo zato, da je iz naše platforme izključeno vsako vprašanje o veri. Vera in cerkev sta ponižni dekli kapitalizma in dokler kapitalizem štiti cerkev in obenem vero, ali pa obratno cerkev podpira kapitalizem, tako dolgo je socialistična stranka upravičena naperiti boj proti cerkvi, kakor proti vsakemu zavestniku kapitalizma.

Predlog za to točko bi bil skoro propadel; pri glasovanju je imel le 1 glas večine. Zanj je bilo namreč 79, a proti 78 glasov.

(Na konvenciji se je vršilo še mnogo važnih razprav in mnogo resolucij je bilo sprejetih, ktere se pa tičejo le notranjih zadev stranke, osebnosti in pa kolvijih vprašanj krajevnih organizacij, kar pa vsled pomanjkanja prostora ne moremo objaviti v našem listu. Ostale važne zaključke konvencije, ki se vrše še zadnje dni in pa načela, platformo ter program stranke objavimo v prihodnji številki "Proletarca".)

IZVANREDNA KONVENCIJA S. N. P. J. (Nadaljevanje s 1. strani.)

III. konvencija v LaSalle pravilna" — na glasovanje.

Tredno je prišlo do tega je bila živahna debata, ki so se jo udeležili člani iz vseh krajev.

Glasovalo se je z listki; d. n. je pomenilo pravilno — n. e. pa nepravilno.

Pri oddanih glasovih je bilo nastetih 51 Da, in 20 Ne; praznih listkov je bilo 6.

Popoldne se čita zapisnik in se sprejme.

Prečita se brzojava (2) iz Calumeta.

Čita se dopis iz Ely, Minn. dr. Sokol št. 20, dr. Orel št. 19 in dr. Dom. Roekland, Mich. Nadalje se prečita pismo dr. Celje št. 27 in pismo iz Morgan dr. Bratstvo št. 6.

Na to poroča gl. tajnik br. Fr. Krže o težkočah njegovega posla ko ni bilo nobenega centa niti priprave itd.

Ob 5. uri pride kakor je bilo sklenjeno g. Klobučar s svojim odvetnikom na sejo. Odvetnik pripoveduje, da stoji v chartarju tajna volitev in da zato Klobučar ni obvezan, dati denarja, češ da se ima Jednota ukloniti državnim zakonom. Klobučar izjavi, da izroči blagajno novemu blagajničarju, ki bo pravilno voljen.

V sredo. Zapisnik se sprejme. Čita se telegram iz Calumeta in dopis iz Steel, O. dr. Bratstvo št. 4.

Sprejme se predlog br. Smoleta: da se da g. Klobučarju prestopni list od dr. Slavija in da lahko pristopi h kakemu drugemu društvu, če odda blagajno. Klobučar se na to zagovarja, ker se mu je dala beseda.

Preide se na prevreditev bol. podpore. Mnenja so različna. Eni so za odtegnitev bol. podpore za prvi teden, drugi pa, da se ta podpora zniža. Debate se vdeležijo več delegatov.

Naglašja se splošno, da je treba večje pozornosti v slučajih prijave in odgovodi napram bol. podpori.

Netočnost in lahkomišelnost pri bolniških slučajih bi se morala nadomestiti z aginostjo krajevnih bol. odborov, da bi gledali v prid Jednote.

Preide se na 8. točko dnevnega reda: "spremembe z ozirom na pravila."

Sprejme se predlog br. Žuglja, da se inkorporacijska listina natisne v slovenskem in angleškem jeziku in se doda pravilom.

Delegatje se volijo le iz med članov, kamor dotičniki pripadajo.

Popoldne se prečita zapisnik in se sprejme.

Preide se k nadaljevanju reviziranja pravil, ki se čitajo točko za točko.

V nekaterih slučajih se za boljše jasnost točke imane debata, ktere se udeležijo razne delegacije. Med tem delom prid na vrsto proužja M. V. Konde, naj se ga sprejme v Jednoto.

Na predlog br. Kramaršiča pa se zadeva preloži na dnevni red: "raznosterosti" točka II.

Vsled tega sklepa se nadaljuje revizija pravil.

V petek. Prečita se zapisnik in se sprejme. Navzoči so vsi delegatje.

Prečita se telegram iz LaSalle, Ill.

Pritožba g. Ivanška se odloži na dnevni red: "raznosterosti."

Preide se k dnevnemu redu: "revizija pravil" in se nadaljuje s čitanjem.

Za kratke čas se prekine z nadaljevanjem čitanja, ker br. M. Potokar poroča, da bi bilo treba v slučaju, da pride državni upravnik-nekaj ukreniti, s čimur se mu vsa prilika nadzorni organizacije vžame. Br. Potokar povdarja, da te omenja zato, ker je slišal nekaj besed v tem tonu od br. Bernika.

Br. Krže stavi predlog, za slučaj in pod pogojem, da pride državni upravnik in likvidira sedanjno Jednoto, je novi Jednoti naslov: "Slovenska delavska podpora zveza."

Se sprejme.

Na to se preide zopet k čitanju pravil.

Popoldan se prečita zapisnik in se sprejme.

Na vrsto pride poročilo delegacije za Windiševo zadevo. V tej delegaciji sta bila br. Stalik Valentin in Fr. Rus.

Imela sta nalogo, da dosta preiskati Windiša pri zdr. profesorjih in se prepričati o njegovi bolezn.

Oba delegata poročata, da je profesor izjavil, da se br. Windiša ne prijemlje nikaka jetika in da sploh nobene nima, pač pa bo za kakih 14 dni potreben zdr. nadzorstva.

Sprejme se predlog br. Mahničiča, da se mu plača za 14 dni bolnišnice potem pa da se žnjim postopa po pravilih.

Pride se zopet k čitanju pravil.

Na splošno željo, da se izdela statut za ženska društva, ki bi pristopila v Jednoto — sprejme to nalogo gl. tajnik br. Krže in da predloži ta statut odboru — se sprejme.

Preide se na 9. točko dnevnega reda: Pritožbe in poročila delegatov."

Pritožujejo se razne delegacije in sicer po vrsti, kakor se štejejo dr. številke.

Sliško se razne pomembne, pa tudi malenkostne pritožbe napram bivšemu in sedanjemu odboru.

Na vse točke odgovarja gl. tajnik br. Fr. Krže in bivši taj. — blag. Fr. Klobučar.

V soboto. Zadnji zapisnik se sprejme. Čita se brzojavke iz LaSalle in Johnstowna. Prečita se tudi dopis iz Milwaukee, Wis., od dr. Sloge št. 16.

Nato se prične debata o osprejemu ženskih članov in društev v Jednoto in ostane stvar pri tem, da se izdela statut in to se da potem na splošno glasovanje.

Preide se na 10. točko dnevnega reda: "volitev gl. odbornikov." Plaše se določijo po starem pravilu za ves odbor.

Popoldne se čita zapisnik in se sprejme.

V poverilni odbor za štetje glasov na listih so bili odbrani bratje: Bratkovič, Mišica in Ojster.

Kandidacije za predsedniško mesto sta vzela br. Potokar in br. Bernik. Izvoljen je bil z 42 glasovi br. M. Potokar predsednikom; podpredsednikom pa je bil zvoljen br. M. Kirar v ožji volitvi z 36 glasovi.

I. tajnikom je bil izvoljen popovno br. Fr. Krže z 55 glasovi. Zapisničarjem je bil zvoljen br. Fr. Bostič z 39 glasovi.

Blagajničarjem je bil zvoljen br. Fr. Korde z 57 glasovi.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni br. L. Andolšek, br. F. Mladič in br. F. Bernik.

Ker je dobil br. L. Andolšek večino glasov, za predsednik proglašja predsednikom nadzorniškega odbora.

V porotni odbor so bili izvoljeni br. M. Stefančič, Jak. Miklaunčič in M. Železnikar. Ker je dobil Stefančič večina glasov, za proglašja predsednik predsednikom porotnega odbora.

Nato se preide na posledno točko: "raznosterosti."

Br. Silv. Kramaršič stavi predlog, da se afera Konda prepusti dr. Slaviji v pretres. Temu predlogu se pridruži tudi br. V. Stalik in predlog se da — po kratki debati na glasovanje, ki se sprejme. Isto je z Jvanškom.

Nova pravila stopijo v veljavo s 1. julijem t. l.

Sprejme se predlog, da se list "Glas Svobode" ne honorira več.

V pondeljek 18. maja — tako se zaključni — ima Fr. Klobučar v navzočnosti posebne delegacije (odbora) oddati blagajno, da nastane zopet mir v Jednoti.

Sprejme se tudi predlog br. Zavernika, da se vsak list, ki dela za razdor Jednote omeji.

Prihodnja konvencija se vrši v Clevelandu, O. Na to zaključni predsednik izvanredno konvencije s kratkim nagovorom gl. tajnika in živijo klici.

V predležečem smo podali to, ker nas vže naša dolžnost in lojalnost napram našim sodrugom in sobratom. Kakor kaže procedurra te konvencije, se je vršilo javno glasovanje v LaSalle, Ill., vsled tega, ker ni nihče vedel takrat

pozitivno, kako se glasi v "chartarju" glede glasovanja. G. Klobučar je sicer naglašal in protestiral, češ, da je volitev nepostavna, ni pa utemeljil: — s kakšnih vzrokov nevedno — da se tako glasi "chartar". Vsekakor bi imel Klobučar to stvar na konvenciji povedati in dokazati dejanski. Charter bi se moral prodložiti konvenciji in brezdomno bi se vsi delegatje izognili prišlih neprilik stem, da bi se ozirali na "chartar."

Toda sedaj je prepozno modrovati brez tisto, kar je bilo.

Advokat, ki je zastopal tožbo novega odbora je povedal, da Jednota sploh nima chartarja, pač pa da ima le "license" in da s kretinami notranjih zadev razun poročila o stanju — nima nobenih veljavnih predpisov z ozirom na določbe glede volitev.

Mi sicer ne trdimo, da je tako; vendar pa smatramo to izjavo izvedenega advokata umevno.

Napoved seveda tudi to ne pride sedaj več v poštev, ko se je blagajna oddala komur spada: Jednoti.

Upamo, da je s tem zadeva rešena in da bo Jednota rastle v bodoče na ugledu in v gromotni oziru s toliko večjim vspehom.

Zahvala. Podpisani se toplo zahvaljujem rojaku Frank Mravljji, 584 Blue Island Ave., Chicago, Ill. na njegovih izvrstnih postrežbi, ktere mi je oskrbel za časa zborovanja S. N. P. J. Nadalje se zahvaljujem vsem ostalim rojakom in sodrugom v Chicagu, ki so mi izkazali svojo gostoljubnost in prijaznost. Živeli!

Valentin Stalik, delegat dr. Trdnjava št. 10, Roek Springs, Wyo.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite "Proletarca"! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stražo".

"Radnička Straža" je edini prvotni socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISH ST. CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatomi!

jen br. M. Kirar v ožji volitvi z 36 glasovi.

I. tajnikom je bil izvoljen popovno br. Fr. Krže z 55 glasovi.

Zapisničarjem je bil zvoljen br. Fr. Bostič z 39 glasovi.

Blagajničarjem je bil zvoljen br. Fr. Korde z 57 glasovi.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni br. L. Andolšek, br. F. Mladič in br. F. Bernik.

Ker je dobil br. L. Andolšek večino glasov, za predsednik proglašja predsednikom nadzorniškega odbora.

V porotni odbor so bili izvoljeni br. M. Stefančič, Jak. Miklaunčič in M. Železnikar. Ker je dobil Stefančič večina glasov, za proglašja predsednik predsednikom porotnega odbora.

Nato se preide na posledno točko: "raznosterosti."

Br. Silv. Kramaršič stavi predlog, da se afera Konda prepusti dr. Slaviji v pretres. Temu predlogu se pridruži tudi br. V. Stalik in predlog se da — po kratki debati na glasovanje, ki se sprejme. Isto je z Jvanškom.

Nova pravila stopijo v veljavo s 1. julijem t. l.

Sprejme se predlog, da se list "Glas Svobode" ne honorira več.

V pondeljek 18. maja — tako se zaključni — ima Fr. Klobučar v navzočnosti posebne delegacije (odbora) oddati blagajno, da nastane zopet mir v Jednoti.

Sprejme se tudi predlog br. Zavernika, da se vsak list, ki dela za razdor Jednote omeji.

Prihodnja konvencija se vrši v Clevelandu, O. Na to zaključni predsednik izvanredno konvencije s kratkim nagovorom gl. tajnika in živijo klici.

V predležečem smo podali to, ker nas vže naša dolžnost in lojalnost napram našim sodrugom in sobratom. Kakor kaže procedurra te konvencije, se je vršilo javno glasovanje v LaSalle, Ill., vsled tega, ker ni nihče vedel takrat

pozitivno, kako se glasi v "chartarju" glede glasovanja. G. Klobučar je sicer naglašal in protestiral, češ, da je volitev nepostavna, ni pa utemeljil: — s kakšnih vzrokov nevedno — da se tako glasi "chartar". Vsekakor bi imel Klobučar to stvar na konvenciji povedati in dokazati dejanski. Charter bi se moral prodložiti konvenciji in brezdomno bi se vsi delegatje izognili prišlih neprilik stem, da bi se ozirali na "chartar."

Toda sedaj je prepozno modrovati brez tisto, kar je bilo.

Advokat, ki je zastopal tožbo novega odbora je povedal, da Jednota sploh nima chartarja, pač pa da ima le "license" in da s kretinami notranjih zadev razun poročila o stanju — nima nobenih veljavnih predpisov z ozirom na določbe glede volitev.

Mi sicer ne trdimo, da je tako; vendar pa smatramo to izjavo izvedenega advokata umevno.

Napoved seveda tudi to ne pride sedaj več v poštev, ko se je blagajna oddala komur spada: Jednoti.

Upamo, da je s tem zadeva rešena in da bo Jednota rastle v bodoče na ugledu in v gromotni oziru s toliko večjim vspehom.

Zahvala. Podpisani se toplo zahvaljujem rojaku Frank Mravljji, 584 Blue Island Ave., Chicago, Ill. na njegovih izvrstnih postrežbi, ktere mi je oskrbel za časa zborovanja S. N. P. J. Nadalje se zahvaljujem vsem ostalim rojakom in sodrugom v Chicagu, ki so mi izkazali svojo gostoljubnost in prijaznost. Živeli!

Valentin Stalik, delegat dr. Trdnjava št. 10, Roek Springs, Wyo.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite "Proletarca"! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stražo".

POMLAD JE TU Nabaviti si bode treba raznoverne vrhne in spodnje obleke, pokrivala, obuvalo, itd.

Ako hočete biti postreženi hitro in z dobrim blagom, ogledajte si našo veliko zalogo predno kupite kje drugje.

Schvitzner CLOTHING CO. 577-579 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Unijska Tiskarna! PHONE: HYDE PARK 3126.

Slovensko Tiskovno Društvo v Chicagi, Ill.—1252 E. 75th St.

Sprejema naročila na vsa v tiskarsko stroko spadajja ča dela, kakor: tiskanje knjig, brošur, društvenih pravil in potrdil, vsake vrste vabil, velikih in malih plakatov, vstopnic k veselicam in plesne vzporedje; dalje: vizitnic, pismenega papirja in kuvert s firmo; za društva, trgovce in obrtnike ter za zasebnike — sploh vse tiskovine — in to v kateremkoli jeziku. Ker imamo z najnovejšim st. oji bogato opremljeno tiskarno, v stanu smo pri nas naročena dela izvrševati lično, hitro in po najnižjih cenah. < <

Posebno opozarjamo vsa cenjena društva in politične klube na naše izredno nizke cene, hitro postrežbo in na najfinejšo izvršitev pri nas naročenih društvenih tiskovnin. < < < <

ROJAKI! Predno kupite kmetijo ali sploh kako zemljišče PIŠITE ZAUPNO F. GRAM-U, NAYLOR, MO. Tam je dobiti še najlepšo in najrodovitnejšo zemljo v Am-riki.

"Radnička Straža" je edini prvotni socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISH ST. CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatomi!

jen br. M. Kirar v ožji volitvi z 36 glasovi.

I. tajnikom je bil izvoljen popovno br. Fr. Krže z 55 glasovi.

Zapisničarjem je bil zvoljen br. Fr. Bostič z 39 glasovi.

Blagajničarjem je bil zvoljen br. Fr. Korde z 57 glasovi.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni br. L. Andolšek, br. F. Mladič in br. F. Bernik.

Ker je dobil br. L. Andolšek večino glasov, za predsednik proglašja predsednikom nadzorniškega odbora.

V porotni odbor so bili izvoljeni br. M. Stefančič, Jak. Miklaunčič in M. Železnikar. Ker je dobil Stefančič večina glasov, za proglašja predsednik predsednikom porotnega odbora.

Nato se preide na posledno točko: "raznosterosti."

Br. Silv. Kramaršič stavi predlog, da se afera Konda prepusti dr. Slaviji v pretres. Temu predlogu se pridruži tudi br. V. Stalik in predlog se da — po kratki debati na glasovanje, ki se sprejme. Isto je z Jvanškom.

Nova pravila stopijo v veljavo s 1. julijem t. l.

Sprejme se predlog, da se list "Glas Svobode" ne honorira več.

V pondeljek 18. maja — tako se zaključni — ima Fr. Klobučar v navzočnosti posebne delegacije (odbora) oddati blagajno, da nastane zopet mir v Jednoti.

Sprejme se tudi predlog br. Zavernika, da se vsak list, ki dela za razdor Jednote omeji.

Prihodnja konvencija se vrši v Clevelandu, O. Na to zaključni predsednik izvanredno konvencije s kratkim nagovorom gl. tajnika in živijo klici.

V predležečem smo podali to, ker nas vže naša dolžnost in lojalnost napram našim sodrugom in sobratom. Kakor kaže procedurra te konvencije, se je vršilo javno glasovanje v LaSalle, Ill., vsled tega, ker ni nihče vedel takrat

pozitivno, kako se glasi v "chartarju" glede glasovanja. G. Klobučar je sicer naglašal in protestiral, češ, da je volitev nepostavna, ni pa utemeljil: — s kakšnih vzrokov nevedno — da se tako glasi "chartar". Vsekakor bi imel Klobučar to stvar na konvenciji povedati in dokazati dejanski. Charter bi se moral prodložiti konvenciji in brezdomno bi se vsi delegatje izognili prišlih neprilik stem, da bi se ozirali na "chartar."

Toda sedaj je prepozno modrovati brez tisto, kar je bilo.

Advokat, ki je zastopal tožbo novega odbora je povedal, da Jednota sploh nima chartarja, pač pa da ima le "license" in da s kretinami notranjih zadev razun poročila o stanju — nima nobenih veljavnih predpisov z ozirom na določbe glede volitev.

Mi sicer ne trdimo, da je tako; vendar pa smatramo to izjavo izvedenega advokata umevno.

Napoved seveda tudi to ne pride sedaj več v poštev, ko se je blagajna oddala komur spada: Jednoti.

Upamo, da je s tem zadeva rešena in da bo Jednota rastle v bodoče na ugledu in v gromotni oziru s toliko večjim vspehom.

Zahvala. Podpisani se toplo zahvaljujem rojaku Frank Mravljji, 584 Blue Island Ave., Chicago, Ill. na njegovih izvrstnih postrežbi, ktere mi je oskrbel za časa zborovanja S. N. P. J. Nadalje se zahvaljujem vsem ostalim rojakom in sodrugom v Chicagu, ki so mi izkazali svojo gostoljubnost in prijaznost. Živeli!

Valentin Stalik, delegat dr. Trdnjava št. 10, Roek Springs, Wyo.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite "Proletarca"! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stražo".

"Radnička Straža" je edini prvotni socialistični list v Ameriki. Izhaja vsako drugo sredo in stane \$1.00 NA LETO. Naslov: "RADNIČKA STRAŽA", 115 FISH ST. CHICAGO, ILL. Priporočajte ta list bratom Hrvatomi!

jen br. M. Kirar v ožji volitvi z 36 glasovi.

I. tajnikom je bil izvoljen popovno br. Fr. Krže z 55 glasovi.

Zapisničarjem

DOPISI

žalostne razmere v Jolietu. Joliet, Ill., 9. maja. — Slavno...

medlaščimi in tlačenimi, o razvoju socializma in delu ter ciljih socialistične stranke.

je odpovedalo, z nekaterimi vlaki jih je prišlo po 10 do 20. V sprovedu, s katerim so hoteli impozantno demonstrirati, je korakalo tisoč ljudi mesto pričakovanih deset tisoč.

Matija Erklavec edini slovenski krojač v Chicagu naznanja rojakom, da ima sedaj veliko malo vsakovrstnega blaga za izdelovanje moških oblek.

KAKO PRIDE VAŠ DENAR NAJVARNEJE V STARI KRAJ? Če ga pošlete po Mohor Mladiču, 617 So. Centre ave., Chicagu, Ill.

TRI glavna in najboljša zdravila EBOLJŠANE LAKSATIVNE, KININ-KROGLJICE. Odravijo prehlajenje v glavi v 12 urah.

Stranka

Političen sestanek "Jugoslovanskega socialističnega kluba"

Slovenecem v pogled. Slavni direktor Collins N. Y. Medical Instituta.

Dr. KAREL STULIK 527 So. Winchester Ave. Telephone West 529

ALBERT DENMARK 594 S. CENTRE AVE. CHICAGO, ILL.

Leopold Saliel ODVETNIK v kazenskih in civilnih zadevah.

Poziv na veselico.

Slovenski socialistični klub, Hrvatsko Radničko Prosvjetno i Političko Društvo in slovenski ženski socialistični klub "Proletarka" prireajo skupno

VELIKO VESELICO V SOBOTO, 23. MAJA 1908

v veliki dvorani česke svobodne šole, 400 W. 18th street.

PROGRAM:

- "Marseljeza". — Igra Jaegerova godba.
- J. Aljaž: "Triglav" — poje slovenski pevski zbor "Slovan".
- Eisenhut: "Hrvatski napjevi". — Poje hrvatsko pevsko društvo "Zora".
- *** — Poje nemško žensko pevsko društvo "Westside Damenchor".
- A. Nedved: "Ljubezen in spomlad". — Poje slovenski delavski pevski zbor "Orel".
- "Socializem pridi...!" — Deklamava gd. Vera Grilee.
- P. Hug. Sattner: "Pogled v nedolžno oko". — Poje slovenski pevski zbor "Slovan".
- K. Abrašević: "Pijanica". — Deklamava M. Hans.
- Slavnostni govori. — Govorijo sodr. Jos. Zavrtnik, sodr. Milan Glumac-Jurišič itd.
- "Marseljeza". — Pojejo združena pevstva. Med posameznimi točkami igra godba.

Zatem sledi: PLES

ŠALJIVA POŠTA. ŠALJIVA DRAŽBA. Vstopnina v naprej 15c, pri vohu 25c. Dame v spremstvu gospodov proste. Začetek točno ob 8 uri večer.

PRIDITE VSI! PRIDITE VSI!

Poučni del.

KAKO SE UBRANIMO JETIKE?

Plijuvanjanje:
Ne pljuvaj nikdar na tla!
Ne kašljaj nikomur v obraz!
Doma pljuvaj v pljuvalnik, ki je napolnjen z vodo!
Pljuvalnik se mora vsak dan izprazniti v stranišče ali v kanal, očistiti z vrelo vodo in zopet napolniti s svežo vodo.

Perilo:
Telesno in posteljno perilo bolnikov je treba zavijati v mokro rjuho, spravljati na varnem, nedostopnem kraju in izkuhati ločeno od drugega perila.

Pometanje:
Ne posušaj, da bi se pomotalo brez škropljenja! V prahu so pogosto jetične krali, ki prozračijo jetiko.
Tla je treba poskropiti z vodo.
Metla mora biti ovita z mokro čunjo. To čunjo je treba po pometanju izkuhati.
Stanovanje bodi snažno!
Hišno opravo smazi z mokro ruto.

Zračenje:
Zračni neprestano!
Pozimi in ponoči imej, če možno, okno nekoliko odprto!
Bolnika dobre odeval!

Hrana:
Treba je dobre in točne, raznovrstne hrane (mesa, prikuhe, zelenjave, močnih jedi, kruha, sirovega masla, sira, mleka).
Ne jej preveč naenkrat!

Alkohol:
Preobilno zauživanje opojnih pijač (vina, piva, žganja, kognjaka, ruma) je škodljivo.
Pijane največkrat obole. Otroci sploh ne smejo dobiti alkohola v zauživanju.

Mleko:
Mleko uživaj le prekuhanol! Sirovo mleko lahko škoduje.

Umivanje:
Vsako jutro odrgni si vse telo z namočenim in ožeto ruto iz domačega platna.
Nato se obriši s suho ruto.
Vsako jutro se izmij usta in grlo ter si osnaži zobe.
Nohte imej čiste.
Pogostoma se koplji.
Pred jedjo si umivaj roke!

Poljubovanje:
Otrok ne poljubljaj na usta.

Spanje:
Jetičniki morajo biti sami v postelji, ker lahko okužijo vsakogar, ki bi z njimi ležal.
Dalje prih.

SOCIALIZEM IN KONČNI CILJ.

Končni cilj socializma je: odstraniti bedo, krivico in nečloveško stanje množice, ki imajo svoj izvir v tem, da razred posedujočih tlač in uničuje razred neposedujočih ter obenem odpraviti vse boje in prepire, ki so v današnjih družbi. Vlada buržoazije se mora streti. Potlačeni delavski narod in ž njima vsa družba, mora biti osvobodjena. Razredni prepri se morajo odstraniti, vrhovno vlado mora imeti ljudstvo samo — organizirani ljudski družbi se mora oddati lastnina zemlje, tovarnen, poslopj in vseh izdelovalnih in predelovalnih sredstev, da je sploh vsako izkoriščevanje in potlačevanje delajočih nemogoče. Na mesto vlade manjšine se mora postaviti vlada vseh. Le tako bo moglo ljudstvo trajno biti osvobojeno. In zato je glavni cilj socialne spremembe kapitalističnega in izkoriščevalskega lastništva v socialno last, ki je vsem enako koristna. Da bi moglo biti delo osvobodeno, morajo biti delavci udeleženi na gospodarskem vodstvu in upravljanju podjetja. Danes

igrajo proletarci v kapitalističnem podjetju le pasivno ulogo. Nič ne določajo, vprašani niso za svet, nič ne določajo: kakšno delo se bo delalo in kako se bo delo med delavce razdelilo. Kapitalist prodaja celo svoje podjetje, in delavcev ni ne vpraša — kar tebi meni nič — vrže jih v nevarnost brezposelnosti. Delavci morajo danes to delati, izvrševati tiste plane, katere določi kapitalist. Ne smejo govoriti, ali ima delo, ki ga delajo, kak pomen ali ga nima. Vpliva nimajo na določitev oseb, ki jih nadzorujejo. Individuum proletarcev je vezan, njegovo življenje znano na najnižjo stopnjo. Delavci mu je dvojni suženj: kapital izkorišča njegovo delo in potlačuje njegovo svobodo.

Prvič v zgodovini zahteva človek svoje pravice, in celo vso svojo pravico. Delavec, proletarec, neposedujoči človek se čuti, da je osebnost kot so posedujoči. Zahteva vse, kar mu gre kot človeku: pravico do življenja, pravico do dela, pravico na soodločevanju o delu, pravico na vodstvu podjetja, pravico na vsestranski razvoj vseh zmožnosti, pravico na uveljavljanje svojega razuma in svoje svobodne volje. Z zavestnostjo in s silo, katerih je dosedaj nikoli pokazal ni, zahteva sedaj proletarec te svoje pravice. Hoče vedno in povsod, da bi bil kot osebnost smatran in uvaževan. Družba pa more proletarcev le tedaj dati možnost pravice in le tedaj mu zamagati pravico do življenja, kadar ga povzdigne iz pasivnega sistema meznega dela v zadrženo avtonomijo. To pa je mogoče le tedaj, kadar se bo delo poseglo na vladajoči sistem izkoriščevalskega lastništva, kadar bodo uvedeni v življenje socialno lastništvo, lastništvo, ki bo delo celo vrsto oseb k lastništvu poklicalo — in takrat se bo šele pravo zasebno lastništvo uresničilo.

V socialistični družbi ne bo nadvlade enega razreda nad drugim, tudi ne bo discipline, ki bi zamagovala sotrudenje vseh sil na skupnem delu, impak le svobodna volja združenih delavcev, ki bodo šele harmonijo. Glasovalno pravo se bo kot najbolj porabilo. Splošno in enako volilno pravo pojasniva neprenehoma moč raznih smerov, pokazuje tendenco in je javni glasnik priljubljenosti. Pametna večina vidi v manjšini izraz svoje nepriljubljenosti, proročja svojega konca in opomin k obratu. Manjšina pa mora v večini videti dosedaj svojo slabost in dosedaj neizvršljivost svojih konkretnih predlogov. Proti volji večine manjšina prav zelo težko kaj večjega izvrši. Socializem se danes uteljuje v političnih organizacijah, v strokovnih združenjih, v konsumnem gibanju, v parlamentarni moči in v neorganiziranih množicah, ki čakajo dejanja. Socializem pripravljajo tako tehniški napredki kakor izobrazba. Socializem ne neha in ne obstane pri eno narodu. Pet proletarcev gre vedno naprej in ves postop je mednarodni!

Socialistični klubi so naprošeni, da pričnejo z živahnješo agitacijo za "Proletarca". Nihče drugi ne bo podpiral lista, ako ne sodrugi, za katere se list zavzema in jih vodi v boju zoper nasprotnike. Na delo torej! Vsak sodrug naj pridobi po enega novega naročnika.

socialistični klubi so naprošeni, da pričnejo z živahnješo agitacijo za "Proletarca". Nihče drugi ne bo podpiral lista, ako ne sodrugi, za katere se list zavzema in jih vodi v boju zoper nasprotnike. Na delo torej! Vsak sodrug naj pridobi po enega novega naročnika.

socialistični klubi so naprošeni, da pričnejo z živahnješo agitacijo za "Proletarca". Nihče drugi ne bo podpiral lista, ako ne sodrugi, za katere se list zavzema in jih vodi v boju zoper nasprotnike. Na delo torej! Vsak sodrug naj pridobi po enega novega naročnika.

socialistični klubi so naprošeni, da pričnejo z živahnješo agitacijo za "Proletarca". Nihče drugi ne bo podpiral lista, ako ne sodrugi, za katere se list zavzema in jih vodi v boju zoper nasprotnike. Na delo torej! Vsak sodrug naj pridobi po enega novega naročnika.

JUNGLE

Angliški spisatelj: Upton Sinclair
Z avtorjevim dovoljenjem posloven: Jozé Zavrtnik
(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair)
(Nadaljevanje)

Ti dogodki so nekoliko omajali Jurjigovo vero v redno človeško življenje, kakršnega, si je domisljal. Ta vera je čim dalje bolj pešala, dokler je bil ded Antanas na lovu za delom. — Dobil je pa najhujši udarec ko je Antanas res dobil delo. Nekega večera je prišel Antanas razburjen domov. V eni Durhamovih delavnice je srečal človeka, ki ga je vprašal, koliko mu plačajo, če mu preskrbi delo.

V začetku ni hotel Antanas nič čuti o pogodbi. Ali neznanec mu je prstodolžno povedal, da mu preskrbi delo, ako mu da tretjino zaslužka. Kdo je bil? Ali je bil kak priganjač? Antanas ga je vprašal. Neznanec mu je pa odgovoril, da ga to nič ne briga, spolnil bo, kar mu je obljubil.

Odkar je Jurjig bival v klavniškem okraju, si je pridobil nekaj prijateljev. Med temi je bil tudi Tamosius Kuszeika mlad in živ mož, ki je svoje dni povijal krov v klavnici. Poslušal je Jurjigia, ne da bi se razburil. Tako prosto izsesavanje delavcev je bilo nekaj navadnega; bil je kak priganjač, ki si je hotel svoje dohodke pomnožiti na račun delavcev. Iz takih slučajev se je Jurjig naučil, da tvornice niso drugoga kot slabi čebelnjaki. Priganjači so izsesavali delavce, delavci pa zopet drug drugega! Nekega dne je nadpriganjač slučajno našel na manipulaciji priganjača in je tega izsesaval sedaj, kolikor je mogel. Tamosius se je pri naštevjanju teh nizkih dogodkov tako ogrel, da je Jurjigu razodel vse. V Durhamovih delavnice je hotel izprežeti lastnik na vsak način toliko iz delavcev, kolikor je največ mogel. Nikdar ni vprašal na kakšen način se vrši izkoriščanje. Pod njegovim poveljstvom je stala majhna četa nadpriganjačev in priganjačev. Vsi so delavce priganjali in jih gulili, da je bilo strah in groza. Vsi ti priganjači, ki so opravljali enoisto službo, so pa tudi medsebojno drug drugemu grenili življenje. Vsak dan je moral vsakdelo poslati poročilo o svojem delu. Vsakdo je živel v strahu, da ga bo drug prekosil. Od najvišjega uradnika pa nizedo da zadnjega delavca ni bilo drugoga kot zavist in nevoljnost. Tu niso poznali uljudnosti ali milosrdnosti, tukaj sploh ni bilo človeka, ki bi kaj drugega poznal kot dolar. Še hujše — tudi poštenost je človek zamenjal s kal. In vsek? Kdo naj ga pove? To je bila delščina, katero je stari Durham z milijoni vred zapustil svojemu sinu.

Jurjig bi sčasoma vse to sam spoznal, ako bi bil dlje časa vpoalen. Opravljaj je najnižje delo — najzadnje — radi tega tudi ni mogel nobenega oslepiti. Končno se je vsakdo navzel tega misljenja in je storil, kar so storili vsi. Ko je Jurjig prišel sem, si je želel postati izurjen delavec in avanzirati od stopnje do stopnje. Kmalu je spoznal zmoto. V klavnici ne avanzira noben izurjen delavec, kdor avanzira, ta je gotovo lopov. Delavec, katerega je poslal priganjač k Jurjigovemu očetu, ba gotovo avanziral. Delavec, ki špijonira in toži svoje delavce tudi avanzira. Delavec, ki vestno opravlja svoje delo, pa izsesavajo, in ko je izžet, ga pa vržejo na cesto.

Razburjen je šel Jurjig domov. Nikakor ni mogel verjeti, da bi se vršile take ostudne reči. Tamosius je bil najhujši nezadovoljenec. Svoj čas je zapravil s tem, da je goslal. Po noči je zahajal v družbe in ni hodil pred solničnim vzhodom domov. Vsed tega lahko vsakdo razume, zakaj ni ljubil dela. Bil je tudi majhen človek in ni mogel vstrajati z drugimi delavci pri težkem delu. Radi tega je tudi žalosten. Toda — Jurjigu se tudi vsaki dan odpirajo oči.

Skušal je pregovoriti očeta, da bi ne šel na delo. Ali oče ni hotel odnehati. Imeti je hotel delo — delo! Drugi dan je šel v klavnico in našel delavca, ki mu je prejšnji dan groti plačilu obljubil delo. Obljubil mu je tretjino svojega zaslužka in pričel je delati v Durhamovih kleteh. Solilo so meso. Tu ni bilo suhega prostora. Takoj prvi teden je moral dati cel zaslužek za škornje z debelimi podplati. Sušil je tlak. Z veliko enjuno je hodil po kleti in brisal tlak. Ne glede na to, da je bil v kleti mrzlo in vlažno, vendar ni mogel nihče trditi, da je to delo prijetno. Posebno ne po leti. Ali Antanas Rudkus je bil najpomožnejši človek med vsemi ljudmi, kar jih je Bog ustvaril.

Dva dni kasneje je že Jurjig verjel, da je nekaj resnice na tem o čemur so mu pripovedovali delavci, ki je oče, grozalno preklinjajoč Durhamovo klavnico, prišel domov. "Očistiti je moral grehenico!"

Zvečer je družina z odprtimi usti poslušala deda, vendar pa ni vedela, kaj to pomeni. Delal je najbrže v oddelku, kjer pripravljajo meso za vlaganje v školjke. Meso je ležalo v velikih sodih, pomešan s kemikalijami. Delavci so z velikimi vilicami lovili meso, s katerim so ga vozili v kuhinjo. Ko so z vilicami polovili mesa, kolikor so ga mogli, so prevrnili sod. Z lopatami so pobrali večje kose in jih zmetali na vozčke. Tlak je bil umazan, vzle temu so zaukazali Antanasu, da naj s čunjo porine ostanke v jame, od koder so jih zopet jemali in jih oddajali v daljšo porabo. Ali to še ni vse. Tu je bila tudi jama, v katero so metali vse odpadke in nesnago. Iz te jame je moral Antanas vsaki drugi dan z lopato zmetati vse kosčke na voz z mesom! To je moral delati Antanas.

Za njim sta pričela pripovedovati Marija in Jonas svoje doživljanje. Marija je delala za "neodvisnega" mesarja na debelo in je bila vsled visoke plače povsem zadovoljna, katero je žela za barvanje školjke. Nekega dne se je vračala domov v družbi malega, bledega dekleta Jadvige Marcinuk, ki je delala z njo v istem oddelku. Marija je nadomestila neko Irko, ki je delala preko 15 let v delavnici. Mary Dennis, tako ji je bilo ime, je nekdo zapeljal in povila je sinčka. Dekle je bil njeno edino veselje, dasi je bil pohabljenec in epileptik. Stanovala sta v majhni sobi na Halsted ulici, kjer so stanovali vsi Irei. Mary je bolehalo za jetiko in davil jo je hud kašelj. Nekega dne je popolnoma opesala in ko je Marija prišla, se je predstojnica odločila, da odpusti Mary. Predstojnica je morala paziti za svoj dobrih, torej ni mogla bolnice obdržati v službi — je pojasnila Jadviga. Nihče se ni oziral na to, da je Mary delala že petnajst let v tvornici. Morda to dejstvo tudi ni bilo znano predstojnici in nadpazniku, ki sta služila šele nekaj let. Jadviga tudi ni vedela, kaj je sedaj z ubožico. Obiskati jo je hotela, pa je morala ta namen opustiti, ker tudi ona boleha. To delo sploh ni za ženske, ko je treba cel dan vzdigovati 14 funtov težke školjke.

Tudi Jonas je dobil delo, ker je ponesrečil nek drug delavec. Jonas je pehal s sunkami naložene vozčke iz prekalnice na dvigalo, od tam pa zopet v delavnico, kjer so jih zavijali. Vozčki so bili težki in težki. Na vsak vozček so naložili 60 šunk — en četr tone. Po valovitem tlaku je bila muka pehati vozček, posebno, če človek ni bil velikan. Tu je stal vedno priganjač, ki je grozno preklinjal, če je vozček le za trenotek obstal. Slovake in Litvine, ki niso razumeli, kaj jim je ukazal, je pa celo pretepal in suval. Radi tega so neprenehoma dirjali z vozčki. Delavci, ki je delal pred Jonase, je vozček prisilil ob zid in ga hudo pretil.

Vsi ti dogodki so malenkosti v primeri s tem, kar je Jurjig kmalu videl na svoje lastne oči. Že prvi dan je doživel nekaj posebnega, ko je pehal šreva v luknjo. To je bila že stara igra, kadar je prišla na vrsto kakšna breja krava. Vsak, ki količkaj razume o mesarskem poslu, ve, da meso breje krave ni užitno. Take krave bi lahko pridržali v hlevu, da bi stetele; ali šlo se je za prihranek krme in časa, radi tega so jih pomešali med drugo živino. Priganjač je dobil znamenje in pričel je govoriti z državnim nadzornikom, kakar sta se oba nekoliko odstranila. Kravi so odrezali drob, katerega je Jurjig sunil v luknjo — v klet, kjer so čakali delavci, ki so na ta način rojena teleta podelali v meso, še celo kož niso zavrgli.

Nekega dne je nek delavec spodrsnil in se ranil na nogi. Ko je bil zadnje živinče zaklano in razteleseno in so se delavci pričeli odpravljati domov, je dobil Jurjig ukaz, da ostane in nadomesti ponesrečenega delavca. Bilo je že pozno in vsi nadzorniki so odšli. Le nekaj mož je še delalo. Ta dan so ubili 4000 galv goveje živine, katero so pripeljali iz daljnih držav. Mnogo živali se je na poti pohabilo, imele so zlomljene noge in so krvavele na mnogih straneh; nekatere so tudi poginile seve nihče ni vedel — zakaj. Vse te živali so raztelesili ponoči. Delavci so imenovali ta živinčeta "stopljenec"; za katera so imeli v klavnici posebno dvigalo, ki jih je vozilo v delavnico, kjer so jih delavci tako mehanično podelali, da je lahko vsakdo razumel,

da se to vrši vsaki dan. Rili so le par ur, da so jih spravili iz po-nog. Jurjig je videl, da so vsi vozili v ledenice in ga pomešali meso drugih živinč, da gnihče ni mogel spoznati. Ta večer je prišel delo slabe volje domo — razumel je, da so delavci imeli prave krave so se mu smejali radi njegove vere v Ameriko.

VI.

Jurjig in Ona sta se ljubili prisrečno. Dolgo sta čakala — skoro dve leti in Jurjig je opozoval na stvari iz stališča, če posušujejo ali ovirajo ženitev. Vse njegove misli so se osredotočevale v tem. Vsi je družino s seboj, ker je bila družina Ona, brigal se je za hišo, kaj imela je postati Onim dom.

Ako bi ona dva imela odloči, bi se poroka takoj završila, brez pojedinje in gostije. Ko stane kočo to omenila, sta se sprla s stari ljudmi. Teta Elzbieta je bila posebno razburjena. Upila je: "Kaj! Poročiti se hočeta kot bežca na cesti! Ne! ne!" Elzbieta je živela v svojih tradicijah. Doma je bila s premožne hiše, imela je posle in postala bi bila lahko gova. V hiši je bilo devet hčera, nobenega sina. Zavedala se je tega radi tega je ljubila stare šege in navade. Nikakor ni hotela privoliti, da bi se kar tako potepal stari povski ponos v blato, dasiravno je postala delavka. Že to je pomenilo ko vznemirjal mačeho, da ni mogla spati, ker se je le v mislih hotela poročiti brez svatbe. Zaman so ji podočevali, da imajo malo prijateljev. Prijatelji bodo že prišli in govorili o zadevi. Radi malega kosa — denarja, vendar ne smejo pustiti te krasne in starodavne šege, kajti denar jima ne bo prinesel sreče, to ji lahko verjamejo. Elzbieta je poklicala deda Antanasova pomoč. V dušah teh dveh je žvela bojazen, da bode ova domovina v otrokih vdušila vse lep domače čednosti. Prvo nedeljo so šli vsi k maši. Dasi so bili črna, vendar je Elzbieta kupila podoč, ki je predstavljala rojstvo Krista v Betlehemu. Plačala je 50 centv, dasiravno ni bila večja kot en čevlji. Teta Elzbieta je menila, da e pri takih rečeh ne sme špariti z denarjem. Podoba je krasila srednjo sobo: nobena hiša ne more biti brez takega okraska.

Stroški za svatbo se tako povrnejo — a imeti je treba denar za svatbo. Živeli so premalo časa v okraju da bi jim kdo kaj upal. Pri Szedvilasu so si sposodili malenkost. Večer za večerom sta razdala Jurjig in Ona stroške za svatbo. Z banj kot z dvesto dolarji bilo mogoče pokriti teh stroškov. Dasiravno sta računala s prihranki Marije in Jonasa, vendar niso mogli te vnote prej pridržati kot štirih ali petih mesečih. Sedaj je pričela udi Ona gledati na delo. Želela je, da čim prej pride težko pričakovani dan — in prišel bi na dva meseca prej če bi imela srečo, da dobi služček. Udali so se vsi vsaj usodo, ker niso imeli drugega izhoda. In to jih je zopet vznemirilo in pripravilo ob vsak up.

Nedaleč od njih je stanovala litvinska bitelj, ki je vzbujala stare vdove in njeneja odračenega sina. Ime ji je bilo Majanszkienė in naši prijatelji so se kmalu po prihodu seznanili z njo.

Nekega večera je prišla vasovat in pričeli so se razgovarjati sosedih. Kasneje je pričela pripovedovati babica Majanszkienė, tako so klicati stara ženice — dogodke, da jim je zastajala kri po glavi. Bila je stara, zgubana ženica, stara 80 let in zlobudrala je dograje iz svojih brezobzornih ust, kot stara čarovnica. Babica je živela toliko let v bedi, da ji je beda postala že nekaj vsakdanjega. Pripovedala je o stradanju, o boleznih in o smrti, kot drugi ljudje o strahu in veseljih. Stvar se je počasi razvila.

Na vrsto je prišla najprvo hiša. Hiša, katero so kupili, ni bila nova. Stara je bilo že petnajst let in le barva na nji je bila nova, ki pa bila tako slaba, da jo je bilo treba vsako leto prebarvati. Hišo zgradila neka družba z namenom, da zasluži denar in slepari sin make. Družina je plačala za hišo 1500 dolarjev, družbo je pa stala 500 dolarjev, ko je bila nova. Babica je vedela to vse, ker je bila član neke politične organizacije, h kateri je pripadal tudi starbinski moister, ki je gradil take hiše. Rabili so pri gradnji najslabši material in gledali so le na zunanost. Babica je rekla, da stavi, da bo imeli še mnogo stimiti s to hišo, saj je sama že skušala vse to. Babi in njen sta kupila hišo pod istimi pogoji, toda spjelarja sta dražna na led, ker je njen sin zvit človek, ki zasluži sto dolarjev na mesec. Ker je bil tako pameten, da se ni oženil, sta lahko plačala hišo.

Majanszkienė je opazila, da so zadnje besede razburile prijatelje. Razumeli niso: "lahko so plačali hišo" in "spjelarja sta družbo led." Bili so zelo naivni in brez skušenj. Dasiravno so bile hiše čeni, vendar so bile že stokrat plačane, ker je družba računala s tem, da jih ljudje, ki jih kupijo, ne bodo plačali. Ako zaostanejo z mesečnimi plačili le en mesec, izgube že hišo in družba jo proda znova. Z igra se je posrečila že ponovno!

"Tatovi!" (babica je vzhignila roko) Posrečilo se je družbi večkrat — kolikokrat? tega babica ni vedela povedati. Vsakega, ki je zna klavniški okraj, lahko vprašajo za resničnost teh besedi. Babi je živela tukaj, odkar stoji ta hiša, torej pozna tudi vse podrobnosti. Ali je bila že kedaj prodana?

"Susimikie! E!" Babica je lahko naštel štiri družine, ki hišo skušale kupiti, pa so prišle v nesrečo.

Prva družina so bili Nemei — vsaka družina je bila druge narodnosti. Babica je prišla v Ameriko, ko je v tem okraju živela le ena druga litvinska družina. Delavci so bili takrat sami Nemei, in čeni mesarski pomočniki, katere so mesarji na debelo zvalili v Ameriko, da so tem ložje pričeli s svojim podjetjem. Ko so znižali delavci plače, so Nemei ostavili delo. Pridonji so bili Irei; šest do sedem let so v klavniškem okraju stanovali sami Irei. Nekaj jih je še tukaj, toda večina je po velikem strajku ostavila ta okraj. Za njimi so prišli Čehi in za temi pa Poljaki. Stari ljudje pripovedujejo, da je stari Durham provzročil to selitev narodov.

Prisegel je, da bo delavec v klavniškem okraju tako viktoral, ne bodo nikdar več štrajkali in mu provzročali izgube. Razposlali agente v vsa evropska mesta, kjer so lagali o visokih plačah klavniških delavcev in o njih krasnih delavskih razmerah. Ljudje so prihajali kar trumoma in stari Durham jih je gulil, da je bilo groza. Poljaki katerih je prihajalo na tisoče, so nadomestili Litvine in Litvine, nadomeščajo Slovaki. Kdo je še revnejši kot so Slovaki, tega ni vedelo povedati babica. Pač pa mesarji na debelo vedo, s katerim narodom bodo nadomestili Slovake, je nadaljevala babica. Delavec zaradi Ameriko je lahko, saj so plače dozdnevno višje kot v stari domovini. Ko pa delavci opazijo, da so visoke plače navadna sleparija, ker se treba vse plačati dražje, je pa prepozno, da bi se vrnili. Šli so kol podgane v past — vsaki dan jih vjamejo več. Nekega dne se bo delavci maščevali, kajti gulijo in izsesavajo jih nečloveško. Delavci bodo spuntali in udarili na klavničarje. Babica je bila socialistin ali nekaj drugega slinčnega; njen drugi sin je bil v Sibiriji, sama pa svoje dni obdrževala shode, kar je še odločeneje vplivalo na nje sedanje poslušalec.

Polagoma so zopet zasukali govor na hiše in njene kupovalce. Nemei so bili zelo vlnudni ljudje. Ali družina je bila pretevilna, je bilo navadno zlo v klavniškem okraju. Delali so vstrajno in o se je bil soliden človek. Poplačali so že polovico dolga na hiši kar z dvigalo nekega dne ubilo očeta. Za njimi so prišli Irei, zopet iz vilna družina. Oče je bil pijane in je pretepal otroke. Obrok ni plačevali redno, vendar je pa družba iz političnih vzrokov potrpežljiva z njimi. Babica Majanszkienė ni sama umela dobro razložiti kakšne vrste politika je bila to. — Laffertovi so bili člani družbe "War Whoop League" (Zveza bojnega krika); to je bil nekak političen klub, v katerem so se združili vsi lopovi in morilci iz okraja. Kdor je bil član tega kluba, ga niso nikdar aretirali. Nekdo so se sačili starega Lafferta in njegove družine, ko so revnim ljudem vkrali kravo in jo pobili ter prodali. Za ta zločin je dobil le tri dni zapora, je prišel iz zapora, se je posmehal vsem. To je storil lahko, so ni izgubil službe v klavnici. Ker je popival, da je bilo groza, so se opesale moči in izgubil je delo. Njegov starejši sin je bil dostojen človek. Delal je in preživel vso družino skozi leto dni. Končno je dobil jetiko in ostavil je moral delo.

"To je zopet nekaj posebnega," je nadaljevala babica. "Ta hiša je prinesla že vsaki družini nesrečo, ki je v nji stanovala. V vsaki družini je obolol kdo za jetiko. Nihče ne more povedati, zakaj? morda ni vse v redu v ti hiši. Kdo ve? Nekteri trdijo, da je najhujše krivo temu, ker so hišo gradili ob luminem mlaju. Takih hiš je pa po celem v klavniškem okraju. Včasih ta tajna sila deluje le v eni sobi." (Dalje prihodnjic.)

SOCIALIZEM IN ŽENA.

ŽENA IN RELIGIJE.

Spisala Kliehi Kaneko.

Ena najmočnejših zaprek, ki že od nekaj zapira pot napredku ženstva, je vera. In dejstvo je, kar jaz nikakor ne morem razumeti, da se žene še danes strastno oklepajo vere.

Ako čitamo zgodovino vztočnih dežela, naletimo na neštete krivice, ki so se godile ženam v imenu vere. Koliko tisoč žen je bilo mučenih in umorjenih kot žrtve verskih obredov v Indiji! Zjokati se mora človek, ko čita v indijski zgodovini o grozih brutalitetah, izvršenih na ženskah.

V Kini so se žene pod pritiskom vere vedno smatrale kot lastnina moža in kot take so se prodajale na javnih trgih za denar.

Istotako je bila tudi na Japonskem žena moževa last po naukih konfucionizma.

Pri vseh narodih je bila ravno vera tisto sredstvo, ki je naredilo iz žene blago, sužnjico in nad vsem najbolj tlačeno človeško bitje v človeški zgodovini. Konfucionizem, budizem in šintoizem so bili največji tlačitelji žene na Vzhodu; kjerkoli so imele te vere javno moč tam je bilo ženstvo tudi izpostavljeno nečestovnemu zatiranju.

Toda ne samo budizem, konfucionizem in druge religije, temveč tudi kristianstvo je zaslužilo ženo. Ako matančno čitate biblijo, našli bodete tam, da žena mora biti podložna možu in se mu pokoriti kot svojemu gospodarju.

Religije so v prejšnjih časih storile nekaj dobrega v izboljšanje človeštva, a storile so tudi mnogo slabega. In najslabše, kar so morale storiti, je, da so zaslužile ženstvo. Če opazujemo vse religije iz našega ženskega stališča, tedaj drugega ne moremo storiti, kakor zavreči iste. Vere so stvarili, kakor mnogo drugih stvari, svojedobni možje in to nedvomno v interese moža samega.

Vsaka žena bi morala danes razmišljati o tem velikem faktorju, o veri, ki že stoletja postavlja ženo daleč za možem. Vsake naprednomisleče žene je tudi dolžnost, da se otrese starodavnih in sentimentalnih verskih misli ter si ustvari svoje lastno mišljenje na pollagi vede in znanstvenih resnic.

Z vero si podložna, z vedo si pa osvobodjena.

POLITIČNO GIBANJE.
Socialistične konvencije v Chicagu se je vdeležilo osemnajst so-

druginj iz raznih krajev Zedinjenih držav. Reprezentirale so ženske socialistične organizacije.

Razrednoračne žene v Seattle, Wash., so organizirale "Žensko socialistično izobraževalno društvo" (Woman's Socialist Educational League). Imajo svojo čitalnico, kjer se shajajo.

Ženske socialistične organizacije v Avstriji so imele o velikonočnih praznikih svojo konferenco na Dunaju. Na dnevnem redu je bilo: poročilo osrednjega odbora, žensko politična organizacija v zvezi s programom avstrijske socialne demokracije, socialne in politične zahteve organiziranih žen od postavodaj, volivna pravica za žene itd. Natančneje poročilo o ti konferenci še sledi.

Sodruginje, ki razumejo angleško, bi ne smele biti brez lista "The Socialist Woman". Ta list je neprecenljiva vrednosti za ženski spol, zlasti pa za proletarsko ženstvo. Izhaja enkrat na mesec in stane za celo leto 50c. Naslov: The Socialist Woman, 619 E. 55th st., Chicago, Ill.

Žena ima toliko svobode, da se lahko omoži z mezdnim suženjem, ali pa z njim konkurira na delavskem trgu.